

موازنین حاکم بر اجرای داوری خارجی در دادگاه ایران

شهرز جعفری

دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حقوق دانشگاه آزاد اردبیل

نام نویسنده مسئول:

شهرز جعفری

چکیده

روح عدالت پروری نظام حقوقی در ایران موجب می گردد تا قانونگذار جهت برقراری عدالت، پدیده های مختلف حقوقی را مدنظر قرار دهد. از جمله نهادهایی که در حقوق ایران حائز اهمیت بوده و قانونگذار بر آن صحنه گذاشته است، اجرای احکام داوری خارجی در دادگاههای ایران است، این امر می تواند جدای از قبول ماده ۱۰ قانون مدنی، گویا افق و دیدگاه بلند قانونگذار ایران، به اجرای عدالت باشد تا در این راستا علاوه بر حمایت حقوقی از اتباع خویش، از سایر اتباع بیگانه که قراردادهای آنها مغایر با موازین حاکم بر نظام جمهوری اسلامی نباشد، مورد حمایت حقوقی قرار دهد. در این بین معاملات تجاری که بر پایه قرارداد در سطوح بین المللی بین کشورها، منعقد می گردد نیازمند ضمانت اجرایی لازم برای انجام تعهد از سوی متعهدین می باشد، به همین منظور کنوانسیون های چندجانبه بین کشورها ایجاد گردیده و کشورهای عضو، در صورت بروز اختلاف و مشکل در قرارداد، آرای ناشی از داوران خارجی را در مرحله اجرا، در محاکم داخلی خود به رسمیت شناخته و بدین گونه از قرارداد خصوصی بین اشخاص حمایت می نمایند. دولت ایران تا سال ۱۳۸۰ به هیچ یک از کنوانسیون های چندجانبه، علی الخصوص کنوانسیون نیویورک (۱۹۵۶) الحاق نشده بود و تنها عهدنامه های مهم در این حوزه، قراردادهای دو جانبه با کشورهای از جمله آمریکا، بلاروس، پاکستان، سوئد و برخی دیگر کشورها بوده است از آنجایی که الحاق به کنوانسیون ها باید با نظر مستقیم مجلس شورای اسلامی بوده و قواعد و قوانین ناظر بر این کنوانسیون ها، در مقام برابری قوانین داخلی در سطح پایین تر از قانون اساسی و هم طراز قوانین عادی می باشد، لذا محاکم ایران نیز در صورت تأیید مجلس شورای اسلامی در خصوص الحاق به کنوانسیون، توانایی اجرای آرای داوری خارجی را در داخل کشور خواهند داشت. تحقیق حاضر با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی اهتمام بر آن داشته تا موازین حاکم بر اجرای رای داوری خارجی در محاکم ایران را مورد بحث و بررسی قرار دهد.

واژگان کلیدی: رای داور خارجی - محاکم ایران - کنوانسیون نیویورک - قرارداد

مقدمه

الحاق ایران به کنوانسیون نیویورک در سال ۱۳۸۰، گامی مهم برای تجارت ایران در سطح بین المللی محسوب می شود، زیرا عهدنامه های بین المللی و تعهد کشورها به اجرای قواعد آن، به عنوان یک ضمانت اجرایی در قراردادهای بین المللی محسوب می شود. در قراردادهای بین المللی و تمایل متعاقدين در قبول به امر داوری در جهت حل مشکلات پیش آمده، به لحاظ مناسب بودن به نسبت رجوع به محاکم برای حل اختلافات، موجب گردیده است تا امروزه امر داوری وجهه مناسب تری در تجارت بین المللی بیابد. از سوی دیگر، وجود سازمان ها و کنوانسیونهایی که بتواند به نوعی تعهدات کشورها را در خود تجمیع کرده و با استفاده از این تعهدات از آنها به عنوان اهرم های فشار در خصوص الزام به رعایت قوانین و مقررات از جمله آرای داوران خارجی در کشور خود بهره مند گردد. از آنجایی که در ایران، الحاق به هرگونه عهدنامه یا کنوانسیون باید با نظر مستقیم مجلس شورای اسلامی باشد، پس از تصویب مجلس و اجازه به الحاق، قوانین کنوانسیون فوق به لحاظ سلسله مراتب قانونی و اجرایی در داخل کشور از قانون اساسی پایین تر و هم طراز قوانین عادی بوده و جهت اجرا در محاکم داخلی فاقد هرگونه مشکل خواهد بود. از سوی دیگر وجود ماده ۱۰ قانون مدنی و رسمیت بخشیدن به توافقات بین اشخاص در قالب قرارداد، خود مبین این موضوع است که قانونگذار ایرانی در صورت عدم مغایرت با قوانین و نظم داخلی کشور، با کلیه توافقات بین اشخاص موافق بوده و حمایت های لازم را از آن به عمل می آورد. در این میان آرای داوری صادر شده از داوران خارجی در حقوق ایران نیز مورد حمایت قانونگذار قرار گرفته و اجرای آن در داخل کشور، با مانعی مواجه نخواهد شد. و این امر خود موجب گردیده تا قراردادهای تجاری خارجی ایران، با روند رو به بهبود در سطح بین المللی منعقد گردد. لذا در تحقیق حاضر با استفاده از روش توصیفی تحلیلی به بحث و بررسی در این حوزه خواهیم پرداخت.

بیان مسئله: اجرای رای داوری خارجی در نظام حقوقی ایران از جمله نکات بسیار مهم و ظریف شناخته می شود زیرا از یک سو کشورمان، به برخی از کنوانسیون های بین المللی ملحق گردیده و ملزم به رعایت برخی احکام صادره از نهادهای خارجی می باشد از سوی دیگر وجود موادی همچون ماده ۹۷۲ ق. م مدنی که بیان می دارد: «احکام صادره از محاکم خارجه و نیز اسناد لازم الاجرا تنظیم شده در خارج را نمی توان در ایران اجرا کرد، مگر اینکه مطابق قوانین ایران آمر به اجرای آنها صادر شده باشد» (اسکینی، ۱۳۸۵) در این میان داوری آرای خارجی و شناسایی و اجرای آنها نیز در حقوق بین المل معمولاً در سه سیستم امکان پذیر می باشد که این سیستم ها نیز عبارتند از: سیستم مختلط، سیستم شناسایی وسیع بدون اتکاء به قراردادهای بین المللی و سیستم شناسایی محدود. (امیرمیزی، ۱۳۹۰)

به همین منظور باید به این نکته نیز اشاره نمود که برای شناسایی و اجرای آرای داوری های خارجی در حقوق بین الملل سه سند بسیار مهم است که کشورها با پیوستن به آن قواعدی را جهت اجرای احکام داوری خارجی پذیرفته اند که این اسناد عبارتند از:

شرایط داوری بر مبنای پروتکل ۱۹۲۳ ژنو، اجرای احکام داوری با توجه به کنوانسیون ۱۹۲۷ که مبنای رسیدگی را پروتکل ۱۹۲۳ ژنو قرار داده است و همچنین کنوانسیون ۱۹۵۸ نیویورک که مفاد آن در مورد احکام داوری های خارجی می باشد که البته هدف از آن علاوه بر ارائه مفاد جدید در این حوزه، رفع نقائص دو کنوانسیون قبلی (۱۹۲۳ و ۱۹۲۷) می باشد (امیری قائم مقامی، ۱۳۹۱)

یکی از سیستم های شناسایی و اجرای آرای داوری مربوط به سیستم شناسایی محدود است که این سیستم ایران را نیز شامل می شود در نظام حقوقی ایران داوری نهادی است که از جایگاهی خاص برخوردار است در ایران به رسمیت شناختن داوری به مفهوم کنونی و مدرن کلمه بیش از ۱۰۰ سال پیش بر اساس قانون موقتی اصول محاکمات حقوقی مصوب ۲۶ رمضان و ۱۹ ذیقعدة ۱۳۲۹ هجری قمری رخ داد که این قانون در واقع به تصویب کمیسیون قوانین عدلیه رسیده بود. (انصاری، ۱۳۹۲)

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران سه اتفاق مهم دیگر در حوزه داوری بین المللی رخ داد. نخستین اتفاق، بسط و توسعه داوری بین المللی است که محصول به تشکیل بزرگ ترین نهاد داوری موردی تاریخ (یعنی دیوان داوری رسیدگی به دعاوی ایران و امریکا که مولود بیانیه های الجزایر بود و هنوز هم به امر داوری در دعاوی معدودی که باقی مانده است، اشتغال دارد) است. (ایرانشاهی، ۱۳۸۸) دومین اتفاق نیز تصویب قانون داوری تجاری بین المللی مصوب ۱۳۷۶/۶/۲۶ بود که برگرفته از قانون نمونه آنستیرال است و استانداردهای داوری بین المللی را در ایران به استانداردهای مقبول و فراگیر در سطح بین المللی نزدیک کرد. سومین تحول نیز ایجاد و تاسیس مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران به عنوان نخستین و تنها نهاد داوری سازمانی که مستقیماً توسط قانونگذار ایرانی برای چنین منظوری ایجاد شده است. در تحولی دیگر، در تاریخ ۱۳۸۱/۱/۲۱ ایران به کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی ملحق شد. این کنوانسیون که هم اکنون در بیش از ۱۴۹ کشور جهان لازم الاجراست (اجاقلو، ۱۳۹۱)

بر همین اساس با توجه به مفاده ماده ۹۷۲ قانون مدنی و ماده ۱۶۹ قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶/۸/۱ دارای شرایطی برای شناسایی احکام خارجی پیش بینی نموده است که به اختصار عبارتند از: ۱- پذیرش احکام کشورهایی که احکام قضایی ایران را نیز قبول دارند ۲- مفاد احکام خارجی مغایر با نظم عمومی نباشد ۳- مخالف قوانین خارجی که ایران امضاء کرده نباشد ۳- حکم در کشور صادر شده قطعی و فاقد اعتبار نباشد ۴- رسیدگی به موضوع دعوی اختصاص به دادگاههای ایران نباشد (ایرانپور، ۱۳۹۱)

لذا با توجه به موارد فوق، مسئله ای که مطرح می گردد این است که دیدگاه نظام حقوقی ایران در خصوص اجرای احکام داوری خارجی چگونه است؟ امید است که پاسخی مناسب ارائه گردد.

سوال اصلی

موازن حاکم بر اجرای رای داوری خارجی در دادگاههای ایران کدامند؟

سوالات فرعی

شرایط شناسایی آراء داوری های خارجی در ایران چیست؟

موانع اجرای آراء داوری های خارجی در ایران چیست؟

پیشینه پژوهش

جمشیدنیا، (۱۳۹۰)، در تحقیقی با عنوان مطالعه تطبیقی رژیم ملی اجرای آرای داوری خارجی در حقوق ایران و انگلیس در پرتوی ماده ۳ کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸، بیان می دارد هدف عمده از تحصیل رای داوری اجرای آن است. بررسی نظام های حقوقی مختلف نشان می دهد که اجرای آرای داوری خارجی در فرض وجود یک پیمان بین المللی بر اساس آن به عمل می آید. در حال حاضر با توجه به الحاق اکثر کشورهای جهان به کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸ در زمینه شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی، آرای داوری خارجی در کشورها بر اساس این کنوانسیون اجرا می گردد. با این حال این کنوانسیون مقرر ی خاصی را برای اجرای آرای داوری خارجی در نظر نگرفته است.

فرزانه، (۱۳۷۳)، در تحقیقی با عنوان داوری بین المللی در حل و فصل اختلافات مربوط به سرمایه گذاری میان کشورها و اتباع کشورهای دیگر، در قلمرو پیمان ۱۹۶۵ واشنگتن بیان می دارد اکنون می توانیم میزان موفقیت قواعد مربوط به اجرای احکام داوری مرکز را بررسی نماییم. طراحان پیمان نظامی بدیع را ایجاد نموده اند که اجرای احکام آن تا حد امکان تقویت شده است، زیرا تمام کشورهای عضو پیمان موظفند احکام داوری مرکز را همانند احکام قطعی دادگاههای خود بشمار آورده و اجرا کنند، و در تمایز آشکار با پیمان ۱۹۵۸ نیویورک، که مطابق آن دلایل محدودی برای اعتراض به حکم و جلوگیری از اجرای آن وجود دارد

نیک جام، (۱۳۹۲)، در تحقیقی با عنوان اصول حاکم بر جبران خسارت در پرتو آراء داوری و ایکسید با تاکید بر خسارت معنوی بیان می دارد بحث جبران خسارت در حقوق سرمایه گذاری بین المللی و نحوه محاسبه و میزان آن، همواره یکی از اصلی ترین موضوعات حقوق بین الملل بویژه در حوزه حقوق بین الملل اقتصادی به شمار آمده است. دلیل این امر، آن است که با توسعه روابط کشورها در ابعاد مختلف نظام حاکم بر جامعه بین المللی، بطور اجتناب ناپذیری شبکه گسترده ای از ارتباطات در حوزه های مختلف شکل می گیرد که جوامع را به هم وابسته می کند. یکی از همین حوزه ها نیز، سرمایه گذاری خارجی است.

جنیدی، (۱۳۷۹)، در تحقیقی با عنوان شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی، بیان می دارد رساله حاضر که تحت عنوان "شناسایی و اجرای آرای خارجی" نگارش یافته به مفاهیم اساسی مورد بحث در خصوص موضوع پرداخته است مانند مفهوم رای داوری در مقایسه با نتایج دیگر، شیوه های حل اختلاف از جمله نتایج شیوه های جایگزین حل اختلافات (ای. دی. آر) و داروهای آزاد، مفهوم وصف داخلی با خارجی رای داوری، آرای غیر ملی یا فاقد تابعیت، تمایز مفهوم شناسایی و اجرای رای و فواید احتمالی مترتب بر آن. همچنین "اجرای آرای داوری از نظر بین المللی و تطبیق"، آن در محاکم کشور دیگر نیز از جمله مباحث صورت گرفته در پایان نامه حاضر می باشد

حسینی، (۱۳۹۴)، در تحقیقی با عنوان اجرای قانون خارجی در دادگاههای داخلی از نظر حقوق بین الملل خصوصی ایران، بیان می دارد شناسایی قانون خارجی بطور خلاصه عبارت از معتبر تلقی کردن قوانین ناشی از صلاحیت قانونگذاری کشور خارجی می باشد. در نظامهای حقوقی مختلف، در ارتباط با نحوه برخورد با قانون خارجی، سیستمهای مختلفی مورد عمل قرار می گیرد در برخی نظامها، قانون خارجی یک امر حکمی محسوب میشود و دادرس وظیفه دارد همانند قانون دولت متبوع خود، آن را اجرا نماید و در برخی دیگر، قانون خارجی یک امر موضوعی محسوب میشود و بر حسب مورد نحوه اثبات آن متفاوت خواهد بود

عبدی، (۱۳۹۳)، در تحقیقی با عنوان اجرای آرای داوری در حقوق ایران و انگلیس، بیان می دارد در عصر جهانی شدن یکی از عرصه هایی که نیاز شدید به دگرگونی و نوآوری دارد عرصه قضاوت و سایر روشهای نوین حل و فصل اختلافات است. که طرفین دعوی بر حل و فصل اختلافات فیما بین از طریق یک مکانیزم رسیدگی خصوصی منصفانه در حقوق داخلی یا خارجی توافق نمایند. که در این رهگذر، حمایت های پذیرفته شده جهانی به عنوان یک حق بنیادین بشری نیز باید مورد توجه قرار گیرد تا با کاربرد نوآوری های جهانی بتوان ضمن نزدیک شدن به اهداف عدالت خواهی، در وقت و نیروی انسانی صرفه جویی نمود.

اهداف پژوهش

هدف اصلی

بررسی موازین حاکم بر اجرای رای داوری خارجی در دادگاههای ایران

اهداف فرعی

بررسی شرایط شناسایی آراء داوری های خارجی در ایران .

بررسی موانع اجرای آراء داوری های خارجی در ایران .

روش تحقیق

تحقیق حاضر به روش توصیفی تحلیلی موضوع را با استفاده از مطالعه منابع کتابخانه ای مورد بحث و بررسی قرار داده است.

ساماندهی تحقیق :

تحقیق حاضر از یک مقدمه و سه فصل تشکیل شده است در فصل اول به کلیات و مفاهیم تحقیق اختصاص یافته است و در فصل دوم

به عوامل رسمیت بخشیدن به رای داوری خارجی در محاکم داخلی اختصاص داده شده است. در فصل سوم نیز اجرای آرای داوری خارجی

در ایران اختصاص یافته است. در نهایت نتیجه گیری و منابع ارائه شده است.

نتیجه گیری

رونق روز افزون تجارت بین الملل و قبول عام داوی به عنوان مهمترین طریق حل و فصل اختلافات این حوزه، ابتدا معاهدات دو جانبه و سپس معاهدات چند جانبه در مقام تمهید ابزارهای اجرای آسان و سریع آرای داوری صادره در این اختلافات که عمدتاً تحت عنوان آرای داوری خارجی قرار گرفته اند، برآمده اند. بررسی سیر تکاملی اسناد بین المللی نشانگر شکل گیری یک رژیم اجرایی مستقل است که در طی زمان روشن تر و دقیق تر و آسان تر گشته است. به طوری که با حذف بسیاری از شرایط سنگین و تغییر بار دلیل در مورد دیگر شرایط از عهده خواهان اجرا به خوانده، امروزه بررسی مهمترین اسناد بین المللی و معاهدات چند جانبه که به صورت حقوق عام اکثر کشورهای جهان در آمدند مفید نتیجه بسیار مطلوبی در این زمینه است. ارائه حداقلی از مدارک که اثبات توافق بر داوری و احراز وجود مادی رای داوری را ممکن سازد تنها تکلیف خواهان رای است.

از طرفی سهولت و سرعت اجرای آرای داوری تنها مصلحت مورد نظر نیست و تامین صحت نتیجه حاصل از داوری را باید مصلحت مهم و احیاناً معارض دیگری دانست که حفظ آن گریز ناپذیر است. حفظ این مصلحت دادگاههای دولتی را به اعمال بازرسی و نظارت قضائی نسبت به رای داوری واداشته است. حداقلی از نظارت که باید آن را هسته مشترک نظارت قضائی نسبت به آرای داوری داخلی و خارجی نامید غیر قابل عدول است. رعایت حدود اختیارات قضائی، رعایت اصل رسیدگی توافقی و رعایت قواعد نظم عمومی. در کنار این سه محور اصلی و مشترک برخی نظام های حقوقی مبانی اختصاصی دیگری را نیز برای اعمال نظارت قضائی شناخته اند که نشانگر مصالح ملی و نیازهای جوامع آنها و اختصاصات و ویژگی های آن کشور هاست.

از طرفی در مورد آرای داوری داخلی به واسطه جریان دو رسیدگی قضائی در کنار هم در کشور مبدأ، یعنی رسیدگی های مربوط به اجرای رای و رسیدگی های مربوط به ابطال آن، اعمال بازرسی و نظارت قضائی به مفهوم دقیق به رسیدگی های اخیر احاله شده است و در رسیدگی های اجرایی همانطور که گفته شد به یک بازرسی بسیار مختصر و شکلی نسبت به رای اکتفا می شود. ولی در مورد آرای داوری خارجی به دلیل عدم صلاحیت دادگاههای کشور محل درخواست اجرا جهت رسیدگی به دعوای ابطال رای، امکان انتقال نظارت قضائی از رسیدگی های اجرایی به رسیدگی های ابطال وجود ندارد و به ناچار بازرسی کامل قضائی در رسیدگی های اجرایی ادغام شده است.

بررسی سوالات تحقیق

موازن حاکم بر اجرای رای داوری خارجی در دادگاههای ایران کدامند؟

در نظام حقوقی ایران جهت اجرای رای داوری خارجی را باید در دو برهه مورد بررسی قرار داد یک برهه مربوط به قبل از سال ۱۳۸۰ می شود که ایران به هیچ کنوانسیون، علی الخصوص کنوانسیون نیویورک ملحق نگردیده بود لذا موازن حاکم بر اجرای رای داوری خارجی در سالهای قبل از ۱۳۸۰، مربوط به معاهدات دو طرفه و احتمالاً چند جانبه ای است که ایران بر آن پایبند بود. در سالهای پس از ۱۳۸۰ نیز موازن حاکم بر قبول آرای خارجی و اجرای آن در محاکم ایران ارتباط مستقیم و معنی داری با کنوانسیون نیویورک دارد زیرا مورد تائید مجلس شورای اسلامی بوده و دولت جمهوری اسلامی نیز آن را پذیرفته است.

سوال فرعی

شرایط شناسایی آراء داوری های خارجی در ایران چیست؟

آراء داوری های خارجی باید به گونه ای صادر شده باشد که به تمامیت ارضی، سیاسی جمهوری اسلامی ایران در اثر اجرا، آسیب یا خللی وارد نیاید، همچنین باتوجه به اینکه آراء داوری های خارجی در ایران به لحاظ هم طرازی در سطح پایین تر از قانون اساسی بوده و همردیف قوانین عادی است لذا در صورت مغایرت با قانون اساسی، اجرای آن در ایران ممنوع خواهد بود. در غیر اینصورت سایر شرایط آن منطبق با قوانین داخلی کشور می باشد.

موانع اجرای آراء داوری های خارجی در ایران چیست؟

نظام حقوقی ایران در سال ۱۳۸۰ با تائید مجلس شورای اسلامی، به کنوانسیون نیویورک ملحق گردیده است در صورتی که قراردادهای مورد داوری، از قواعد کنوانسیون نیویورک پیروی نماید، با مانع خاصی برای اجرا در داخل کشور مواجه نخواهد بود اما اگر مبنای متن قرارداد یا شروط بین طرفین به گونه ای باشد که خارج از قواعد و نظامات کنوانسیون نیویورک باشد یا آن را نادیده بنگارد و بر اساس سایر قوانینی که جمهوری اسلامی ایران تعهدی به اجرای مفاد آن ندارد، می تواند با موانع و مشکلات عدیده ای در اجرا مواجه شود.

پیشنهادهای تحقیق

- (۱) بحث و مطالعه کنوانسیونهایی که دولت ایران به آن ملحق شده و در ارتباط مستقیم با موضوع تحقیق می باشد در تحقیقات آتی.
- (۲) مقایسه موضوع اجرای رای داوری خارجی در نظام های رومی ژرمنی و کامن لا با یکدیگر.
- (۳) مقایسه آرای صادر شده از محاکم ایران در خصوص رای داوری خارجی و همچنین آرای صادره خارجی در خصوص داوری ایران از لحاظ اجرایی.
- (۴) تحقیق داوری ایران و آمریکا به عنوان یک موضوع مستقل.

محدودیت های تحقیق

- (۱) عدم وجود منابع مستقل ترجمه شده در مجامع علمی
- (۲) کمبود منابع تالیفی در حوزه موضوع پایان نامه
- (۳) عدم وجود ارتباط با سایر دانشگاهها به جهت مطالعه سایر تحقیقات انجام شده

منابع و مراجع

- [۱] اسکینی، ربیعا، (۱۳۸۵)، داوری بین المللی، قم دانشگاه مفید.
- [۲] امیر معزی، احمد. (۱۳۸۷). داوری بین المللی در دعاوی بازرگانی، تهران، انتشارات دادگستر.
- [۳] بردبار محمد حسین، (۱۳۸۴)، صلاحیت در دیوان های داوری بین المللی، تهران، انتشارات ققنوس،
- [۴] جعفری تبار، حسن (۱۳۸۳)، مسئولیت مدنی کالا، تهران نشر دادگستر
- [۵] جعفری لنگرودی، محمد جعفر، (۱۳۷۴)، ترمینولوژی حقوق، تهران نشر احمدی.
- [۶] جنیدی، لعیاء، (۱۳۸۹)، نقد و بررسی تطبیقی قانون داوری تجاری بین المللی، انتشارات دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.
- [۷] حسینی، سید محمد رضا، (۱۳۸۴)، قانون اجرای احکام مدنی در رویه قضایی، انتشارات نگاه.
- [۸] خزاعی، حسین. (۱۳۸۵). حقوق تجارت بین الملل، تهران، انتشارات قانون.
- [۹] خورشیدی، محمد، (۱۳۹۰)، داوری در حقوق ایران، تهران انتشارات بهنامی.
- [۱۰] داراب پور، مهرباب، (۱۳۸۴)، قاعده مقابله با خسارت، چاپ اول تهران نشر گنج دانش.
- [۱۱] دهخدا، علی اکبر، (۱۳۷۲)، لغت نامه دهخدا، تهران انتشارات کتابخانه ملی ایران.
- [۱۲] سریر، فرزانه، (۱۳۸۶)، نکات طبقه بندی شده ی موضوع آئین دادرسی مدنی، انتشارات مجد.
- [۱۳] سلجوقی، محمود، (۱۳۸۹)، حقوق بین الملل خصوصی، تهران نشر دادگستر.
- [۱۴] شمس، عبدالله، (۱۳۸۴)، آئین دادرسی مدنی، جلد سوم، انتشارات دراک.
- [۱۵] شیروی، عبدالحسین. (۱۳۹۱). داوری تجاری بین المللی، تهران، انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).
- [۱۶] صاحبی، مهدی، (۱۳۸۰)، تفسیر قراردادها در حقوق خصوصی، ناشر ققنوس
- [۱۷] صفایی، سید حسین، (۱۳۸۹)، حقوق بین الملل و داوری های بین المللی، نشر میزان.
- [۱۸] صفایی، سید حسین، (۱۳۸۷)، حقوق بین الملل و داوری های بین المللی، تهران نشر میزان
- [۱۹] ضیائی بیگدلی، محمد رضا، (۱۳۸۱)، حقوق بین الملل عمومی، تهران نشر رشیدیه.
- [۲۰] غمامی، مجید، (۱۳۸۳)، قابلیت پیش بینی ضرر در مسئولیت مدنی، چاپ اول تهران نشر
- [۲۱] کاتوزیان، ناصر، (۱۳۹۰)، مسئولیت ناشی از عیب تولید، تهران نشر دانشگاه تهران
- [۲۲] محمدزاده اصل، حیدر، (۱۳۷۹)، داوری در حقوق ایران، انتشارات ققنوس.
- [۲۳] معین، محمد، (۱۳۶۲)، فرهنگ لغات فارسی، تهران نشر امیرکبیر.
- [۲۴] نصیری، مرتضی، (۱۳۸۳)، اجرای آرای داوری خارجی، تهران نشر سخن.
- [۲۵] نوری، محمد علی، (۱۳۹۰)، اصول قراردادهای تجاری بین المللی، تهران گنج دانش.
- [۲۶] پایان نامه و مقالات
- [۲۷] اخلاقی، بهروز، (۱۳۶۹)، اسناد تجاری در قلمرو حقوق بین الملل، مجله حقوقی دفتر خدمات حقوقی بین الملل شماره ۱۲
- [۲۸] اسکینی، ربیعا، (۱۳۸۹)، اختیار دولت ها و سازمان های دولتی در مراجعه به داوری تجاری بین المللی، تهران نشریه دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره ۴۹.
- [۲۹] انصاری، باقر، (۱۳۸۴)، درآمدی بر مکانیزم های حل و فصل اختلاف تجاری بین المللی، مجله روش شناسی علوم انسانی، شماره ۴۴.
- [۳۰] اوجاقلو، رسول، (۱۳۸۷)، قانون ماهوی حاکم بر داوری های تجاری بین المللی، تهران مجله بررسی های بازرگانی، شماره ۳۱
- [۳۱] ایرانپور، فرهاد، (۱۳۸۳)، نظام حقوقی حاکم بر قراردادهای تجاری بین المللی، تهران مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره ۶۲.
- [۳۲] ایرانشاهی، علیرضا، (۱۳۸۸)، رای داوری در نظام های حقوقی، تهران مجله میزان، شماره ۴۲.
- [۳۳] خمامی زاده، فرهاد، (۱۳۸۵)، آزادی اراده در قراردادهای اندیشه های حقوقی سال چهارم شماره یازدهم.

[۳۴] دینانی، پروین، (۱۳۸۰)، قطعیت و الزام آور بودن احکام داوری بین المللی و شیوه های اعتراض به اعتبار این احکام، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق بین الملل دانشگاه شهید بهشتی.

[۳۵] رنجبران، مصطفی، (۱۳۷۵)، داوری و قواعد محدود کننده در آن، تهران مجله حقوقی دفتر خدمات حقوقی بین المللی، شماره ۱۸.

[۳۶] سیفی، سیدجمال، (۱۳۷۵)، داوری تجاری و اراده متعاملین، تهران فصلنامه حقوق، تهران شماره ۱۳

[۳۷] شعاریان، ابراهیم، (۱۳۹۳)، جبران خسارت معنوی ناشی از نقض قرارداد، مجله تحقیقات حقوقی، دانشگاه شهید بهشتی، شماره ۵۴،

[۳۸] عالمی، شمس الدین، (۱۳۵۳)، اجرای احکام داوری بین المللی در حقوق خصوصی، مهنه قضایی، شماره ۱۰۰

[۳۹] علی زاده. سیدجواد، طاهری سیدرضا، (۱۳۹۶)، اجرای آرای داوری خارجی در حقوق ایران، تهران نشر اندیشه سبز نوین.

[۴۰] مجرد، علی اصغر. (۱۳۹۲). قانون حاکم بر داوری های تجاری بین المللی با تأکید بر قواعد داوری اتاق بازرگانی بین المللی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

[۴۱] محبی، محسن، (۱۳۸۵)، نظام داوری اتاق بازرگانی بین المللی، تهران، مجله اندیشه های حقوقی.

[۴۲] مشکور، مشکان، (۱۳۸۷)، اراده و محدودیت های آن در قانون تجارت، تهران فصلنامه حقوق، شماره ۲۸، سال بیست و چهارم

[۴۳] نظری، مهناز، (۱۳۸۸)، اجرای احکام داوری در محاکم ایران و آمریکا، تهران مجله تخصصی دانشکده حقوق دانشگاه تهران، شماره ۸۳،

[۴۴] نیکبخت، حمیدرضا، (۱۳۸۵). محدودیت های اعمال قانون خارجی در تعارض قوانین، مجله حقوقی بین المللی، شماره ۳۲.

[۴۵] نیل فروشان، مانی، (۱۳۸۰)، اجرای احکام خارجی در حقوق ملی با تکیه بر حقوق ایران، دانشکده علوم قضایی

[۴۶] متن کنوانسیون های مختلف بین المللی (نیویورک ۱۹۵۸، ژنو ۱۹۲۷، کنوانسیون اروپایی ۱۹۶۱، واشنگتن، ۱۹۶۵، مسکو ۱۹۷۲)

[47] Khadjavi Gontrad, Bordia, (1992) The legal framework for international Investment in iran, Problems and Experience the past, Iran Investment , colong.

[48] Ren, D (1983), Arbitration in International Trade, Deventer, The Netherlands KLUWER Law and Taxation Publishers , p.5.